

## OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDAKİ YABANCI DİL EĞİTİMİNE İLİŞKİN ANNE-BABA VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ<sup>1</sup>

Abide GÜNGÖR AYTAZ, Ayşe Dilek ÖĞRETİR

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara.

### Özet

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimi hakkında anne, baba ve öğretmenlerin görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Bu araştırmada, okulöncesi eğitim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimine ilişkin 350 anne-baba ve 140 öğretmen görüşleri anket yoluyla incelenmiştir. Elde edilen veriler, SPSS paket programı ve tanımlayıcı istatistik kullanılarak analiz edilmiştir. Yabancı dil öğrenimine başlama yaşını annelerin yaklaşık yarısı (% 48, 6), üç-dört yaş, babaların yarısı (% 47, 3) yedi-sekiz olarak bildirmişlerdir. Çocuğunun okul öncesi eğitimde yabancı dil öğrenmesini istemesindeki en önemli nedeni olarak, annelerin % 44'ü ve babaların yarısından çoğunun yani % 60'ının yabancı dil öğrenimine küçük yaşta başlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yabancı dil eğitimine erken yaşta başlanmasını öğretmenlerin yarısından çoğu (%64, 3) çocuğun zihin-dil gelişimini olumlu yönde etki yapacağını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, anne-babalar ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okul öncesi yabancı dil öğretimi yanlısı olduğu görülmektedir. Bu genel görüşün aksine, çocuklara kendi ana dillerini tam öğrenmeden yabancı dil öğretilmesi çocukların kişilik yapısı ve toplumsal gelişimlerine de olumsuz etkileri olacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Okul Öncesi Eğitim, Yabancı Dil Eğitimi, Anne-Baba Görüşleri, Öğretmen Görüşleri

### A STUDY OF PARENTS' AND TEACHERS' OPINIONS ON THE FOREIGN LANGUAGE EDUCATION AT THE PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

#### Abstract

The objective of the research is to analyze the opinions of the parents and teachers on foreign language education at the pre-school education institutions. This study analyzes the opinions of 350 parents and 140 teachers on the foreign language education at the pre-school education institutions via survey research. The data of the survey was analyzed by the SPSS computer program and descriptive statistics. Approximately, the half of the mothers (% 48.6) indicated that the age for the inception of the foreign language education is 3-4 years old and the half of the fathers (% 47.3) indicated the age as 7-8 years old. The beginning of the foreign language education at the early ages was indicated by % 44 of the mothers and % 60 of the fathers. Also, more than half of the teachers (% 64, 3) answered that the beginning of the foreign language education at early age has positive effects on the child's cognitive-language development and skills. Consequently, the parents and teachers strongly supported the idea that there is a need for the foreign language education at the pre-school education. In contrast to the general belief, if the children are taught a foreign language before they adequately learn their mother tongues, their personality and social development would be negatively affected.

**Keywords:** Pre-school Education, Foreign (Second) Language Education, Parents Opinions, Teacher Opinions

<sup>1</sup> 30Haziran-3 Temmuz 2004 tarihleri arasında İstanbul'da yapılan I. Uluslararası Okul öncesi Eğitim Kongresi'nde sunulmuştur.

## Giriş

Bireyler doğdukları andan başlayarak çevre ile ilişki kurmak, doğal toplumsal çevrelerindeki olayları, gelişmeleri ve nesnelere tanımak ve anlamak gereksinimi içindedirler. Yaşadıkları toplumda yer alabilmek içinde belli bir dili kullanmak zorundadırlar. Dilin düşünürler tarafından yapılmış değişik tanımları vardır. Platon dili “kendi özel düşüncelerini sesin yardımı ile aktarabilme” olarak tanımlarken Martiel, “insanın kendi bilgi ve deneyimlerini, her toplumda bir başka biçimde açıkladığı bir bildirişme aracı” olarak ele almıştır (Aksan, 2000). Gönen ise (1988) dili, “başkalarını anlamak, onlarla iletişim kurmak için düşünce ve sözcükleri gramatik olarak düzgün şekilde bir araya getiren bir süreç” olarak görmektedir. Cüceloğlu (1991) ise dili, “insan seslerinin bir araya gelmesinden oluşmuş ve belirli bir yapısı olan bir dizge” olarak tanımlamıştır.

Dilin gelişimi konusunda değişik görüşler ortaya atılmıştır. Chomsky’ye göre tüm dillerde ortak evrensel özellikler vardır. Bu ortak özellikler insan zihninin evrensel ve doğuştan özelliğini yansıtmaktadır. Chomsky, tüm çocukların beş yaşında zekaları ve öğrenme ortamları farklı olmasına karşın dillerin temel yapılarını öğrendiklerini ileri sürmektedir. Ayrıca tüm dillerde adlar ve eylemsilerin olması, yapı bakımından bağlacın öğelerinin ayrılabilmesi gibi evrensel dilbilgisi genellemeleri yapmaktadır. Chomsky, beyinde dil için özel bir bölüm olduğunu öne sürmüş tümce yapısı kurulurken, dilin nasıl çalıştığı üzerinde durmuştur. Ona göre, çocuk dili sadece taklit yöntemiyle değil, kendine özgü bir dilbilgisi geliştirerek, kurallar oluşturmaktadır. Chomsky, dil edinimi için kritik bir dönemden söz etmektedir. Yetişkinlerin, ilkökul öğrencilerine göre ikinci dili daha güç öğrenebildiklerini savunur. Chomsky’nin oluşturduğu doğuştancı (içsel) kurama göre, dilin gelişimi, biyolojik olgunlaşmanın sonucu olarak ortaya çıkmakla, önceden belirlenmiş bir biyolojik süreç izlemektedir (Elliot, 198; Fischer, 1994; Meece, 1997; Smith, 1999; Catell, 2000).

Watson ve Skinner tarafından savunulan davranışçı kuram ise, dil gelişiminin tamamen çevresel olduğu görüşündedir. Aile, çocuğun çıkardığı sesler içerisinden yetişkin konuşmasına en çok benzeyenleri desteklemekte ve böylece bebeğin bu sesleri daha çok çıkartmasını sağlamaktadır. Felsefe’de David Hume tarafından ortaya atılan tabula rasa (boş levha) teorisine göre, zihnimize doğuştan bir fikir yoktur. Diğer bir deyişle, insan zihni boş bir tahtadır. Bu görüşü temel alan dil çalışmaları bir dili anlamayı ve konuşmayı öğrenmenin anne-babaların çocuğu yetiştirmesine bağlı olduğunu savunmaktadır. Diller, yapı ve ses açısından farklı olduğundan, davranışçılar, çocukların zorlanmadan farklı dilleri öğrenmesine olanak veren kalıtsal, zihinsel etkenlerin bulunabileceğine inanmamaktadırlar ( Mussen ve ark., 1979; Hetherington ve Parke, 1999).

Piaget gibi etkileşimci kuramcılar ise, dil gelişiminde gerek kalıtımın, gerekse çevrenin katkısı olduğunu savunmuşlardır. Piaget, çocuk dilinin büyük bölümünün iletişimle ilgisi olmadığı, çocuğun düşüncesinin bir yansıması olduğu, dil gelişimindeki ilerlemeleri bilginin sınırladığı, ancak bilişsel gelişimin bunu tek başına açıklayamadığı görüşündedir. Kısaca içyapıların temel olduğunu, ancak tam olarak belirleyici olmadığını vurgulamaktadır (Hetherington ve Parke, 1993; Meece, 1997).

Vygotsky’ye göre sosyal çevre, kültür ve dil çocuğun tüm alanlardaki gelişimini motive eden en önemli faktörlerden biridir. Vygotsky, düşünme ve konuşmayı iki ayrı

güç olarak görmekte ve bunların birbiri ile etkileşerek anlam kazandığını ileri sürmektedir. Bir başka anlatımla, Vygotsky dil ve düşüncenin birbirinden bağımsız ortaya çıktığını, kimi zaman birleştiğini, ancak ne dilin ne de düşüncenin birbirine baskın olduğunu savunur. Vygotsky, bağlamsal kuram olarak adlandırdığı dil gelişim kuramı ile, düşüncelerin kültürden bağımsız olmadığını ve bunların belli bir kültür tarafından paylaşılan sosyal etkileşimler yoluyla ortaya çıktığını belirtmiştir (Ülgen ve Fidan, 1991; Meece, 1997).

Dilin incelenmesi beş alana ayrılmaktadır; Ses bilim (phonetics) ve fonoloji (phonology), anlambilim (semantics), söz dizimi (syntax), biçim bilgisi (morphology), edimbilim (pragmatics).

Sesbilim (phonetics), insan dilinin seslerinin nasıl oluştuğunu, ne gibi nitelikleri olduğunu, ses dalgaları ile nasıl aktararak dinleyene ulaştırıldığını, dinleyenin bu sesleri alışı, kısacası dilin ve iletişimin ses yönünü inceleyen bilimdir (Meece, 1997).

Fonoloji, ses dizgesini tanımlar ve dildeki sesler ve sözcük oluşumunu, temel ses birimlerinin (fonem) nasıl bir araya gelip sözcükleri oluşturduğunu ve vurgulama yapılarını araştırır (Hetherington ve Parke, 1993; Meece, 1997; Bjorklund, 2000).

Anlambilim (semantics), sözcüklerin ve tümcelerin anlamlarının nasıl bulunduğunu ve yorumlandığını anlatır (Moskowitz, 1991).

Sözdizim (syntax), her bir sözcüğün tümce oluşturacak biçimde bir araya getirilmesinin kurallarını belirler. (Hetherington ve Parke, 1993). Biçim bilgisi (morphology) ise işittiğimiz ya da konuştuğumuz sese anlam veren en küçük parça olan morfemleri inceler. (Santrock ve Yussen, 1992).

Edimbilim (pragmatics), gerçek durumlardan dilin kullanımını yöneten kurallar olarak tanımlanmaktadır. Bağlam kuramı konuşmacının, dinleyicinin kimliğinden, konuşmacının amacını, o anki fiziksel ortamı ele alır (Dönmez, 1986). Edimbilim, çocuğun karşılıklı konuşmanın kurallarını nasıl öğrendiğini sorgulamakta ve böylece dilin gelişmesine, iletişim kurulmasına olanak tanımaktadır (Hetherington ve Parke, 1993).

İkinci dili öğrenme dil gelişimi ile birlikte ele alınan bir konudur. Aynı ana dilleri olan anne babaların çocukları kolaylıkla iki anadili öğrenirler. Ancak bir kişinin iki anadili olması zor ve ender rastlanan bir durumdur. İkinci bir dil öğretimi için dokuz-on iki yaş arasındaki çocuklar uygun olarak düşünülebilir. Daha erken yaşlarda başlayan yabancı dil eğitimi, çocuğun daha anadili üzerinde egemenlik kurmamış olması nedeniyle hem ana dilde hem de ikinci dil kullanımında olumsuz etkiler ortaya çıkartabilecektir. Yabancı dil öğrenmede başarı kazanma, çocuğun anadilde belirli bir olgunluk düzeyine erişmiş olmasına sıkı sıkıya bağlıdır. Ancak bu gelişme düzeyi ile çocuk, anadilinde edinmiş olduğu anlamlar sistemini yeni dile aktarabilir (Kotil, 2002).

Çocuğun kişiliğinin temellerinin atıldığı ilk altı yaş, yetenek, ilgi ve çeşitli özelliklerinin belirlenmeye başladığı kritik bir dönemdir. Temel bilgi ve beceriler, kendileriyle ilgili bu kritik dönemlerde, doğrudan verilen zengin deneyimlerle birlikte kazanılamazsa, sonraki yıllarda öğrenilse bile, ulaşılan düzeyde eksiklikler görülecektir. Temel bilgi ve beceriler, araştırmada, okumada önemli olan görme ve işitme algılarındaki seçicilik, konuşma becerisi, güdülenme, genel bilgi, oyun-oyuncak ve kitaplara yönelik deneyimler olarak belirtilmektedir (Oğuzkan ve Oral, 1989).

Bir gelişim alanının kritik dönemi içinde, çocuğun çevre etkisine duyarlılığı artar ve bazı çevre etkileri belli dönemlerde, diğer dönemlerden olduğundan daha çok kalıcı izler bırakır. Çocuklukta ilk altı yaş fiziksel, zihinsel, kişilik gelişiminde olduğu kadar dil gelişimi açısından da kritik bir dönem olarak ele alınmaktadır. Bu yaşlar, özellikle çocuğun kendi ana dilini tüm kuralları ile öğrenmesi ve kullanması yönünden kritik bir önem taşımaktadır. Çocukta dil gelişiminin en hızlı olduğu dönem bir-dört yaşları olup sekiz-on yaşlarına kadar bir dili iyi bir şekilde öğrenmemiş çocuğun, ileride ne kadar çaba gösterirse göstereceği dilindeki bozukluklardan kolay kurtulamayacağına dikkat çekilmektedir (Oğuzkan ve Oral, 1989). Ayrıca sağlıklı bir kişilik ve benlik gelişiminde de, anadili önemli bir etkidir.

Erken çocukluk döneminde çocuklar anadillerini öğrenirken, dilin yapısını ve kurallarını birlikte öğrenmektedirler. Çevresinde gördüğü her nesnenin bir adı olduğunu, duygu ve düşüncelerin dil ile anlatıldığını çocuklar bu dönemde öğrenirler.

Anadilinde zengin bir sözcük hazinesi ile okula başlayan çocuklar, eğitim dilini daha kolay öğrenmekte ve buna bağlı olarak okuma- yazma becerileri kazanmada da daha başarılı olmaktadır. Almanya ve Türkiye’de yaşayan beş-altı yaş grubu Türk çocuklarının okuma olgunluğu ile dil gelişimi arasındaki ilişkiyi incelediği” çalışmasında, dil puanı yüksek olan bir çocuğun okuma olgunluğu düzeyinin de yüksek olduğunu saptamıştır. Ayrıca, Almanya’daki iki dilli Türk çocuklarının okuma olgunluğu düzeyinin Türkiye’deki tek dilli Türk çocuklarının okuma olgunluğu düzeyinden daha düşük olduğu görülmüştür. Dolayısıyla dil gelişimi ile okuma olgunluğu arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Temel ve Yazıcı, 2000).

Köksal (2000)’ın belirttiği gibi “bir toplumun dünyaya açılması, kendi ekinsel kimliğini sağlam ve tutarlı biçimde kendi ana diliyle oluşturmaktan geçer. Bu sağlandıktan sonra, ayrıca yabancı dil bilmenin yararı büyüktür.” Yabancı dil bilmenin önemi tartışılmaz; ancak öncelikle anadilini iyi bilen, çevresini ve dünyayı anadiliyle doğru algılayan bir kimsenin yabancı dil öğrenmesi, bildiği konulara değişik açıdan bakabilmesini, anadilinin işleyişini daha bilinçli bir biçimde öğrenmesini, dolayısıyla, onu daha etkin ve yaratıcı biçimde kullanmasını sağlayacaktır (Köksal, 2000).

Türkiye’deki duruma ve gelişmelere bakıldığında, 1953’ten sonra yabancı dilin ve öğreniminin bir araç olmaktan çıkarak, ön amaç durumuna gelmeye başladığı (Sinanoğlu, 2002), dolayısıyla yabancı dillerin öğretilmesinde sürekli büyük sorunlar yaşanmakta olduğu görülmektedir. Öncelikle hangi yaşta bu eğitime başlanması, daha sonra verilen eğitim programının içeriğinin nasıl olması ve bu içeriğin hangi yöntemler kullanılarak saptanması gerektiği gibi birçok sorunun yanıtı ne yazık ki anne-babalar ve öğretmenler tarafından bilinmemektedir. İşte tüm bu sorulara genel yanıtların bulunabilmesi için, bu inceleme ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocukların anne-babaları ve öğretmenlerinin yabancı dil eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

### **Araştırma Yöntemi**

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimine ilişkin anne baba ve öğretmen görüşlerini bazı değişkenlere göre incelenmesi için, 2003–2004 öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesindeki yabancı dil eğitimi veren tüm okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların anne-babası ve

öğretmenlerine araştırmacılar tarafından anket uygulanmıştır. Araştırma kapsamına 350 anne-baba ve 140 öğretmen olmak üzere toplam 490 kişi alınmıştır.

Konuyla ilgili bilgi toplamak için araştırmacılar tarafından anne-babalara ve öğretmenlere iki farklı anket hazırlanmıştır. Anne-babalar için hazırlanan 23 soruluk çoktan seçmeli anket formundaki sorulardan 7 tanesi kişisel bilgileri, 16 tanesi konuyla ilgili bilgileri öğretmenlere, hazırlanan 16 soruluk çoktan seçmeli anket formundaki sorulardan 4 tanesi kişisel bilgileri, 12 tanesi konuyla ilgili bilgileri toplamak amacıyla düzenlenmiştir.

Anketler toplandıktan sonra, eksik doldurulan anketler elenmiş, SPSS 11.00 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve elde edilen veriler, frekans ve yüzdeler dağılımıyla birlikte tablolar halinde sunulmuştur.

### Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimi hakkında anne ve babaların görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Tanımlayıcı istatistik teknikleri kullanılarak anne-baba görüşleri ile ilgili sonuçlar toplam sayı ve yüzdeler dilimlere verilerek sunulmuştur.

**Tablo 1. Okul öncesi Eğitim Kurumunu Seçmede Yabancı Dil Eğitimi Verilmesinin Etkili Olup Olmadığının Dağılımı**

Okul öncesi Kurumunu Seçmede Yabancı Dil Eğitimi Verilmesi Etkili Oldu	Sayı	%
-Evet	160	34,0
-Hayır	330	66,0
-Toplam	490	100,0

Araştırma kapsamına alınan çocukların anne-babalarından % 34'ü, okul öncesi kurumunu seçmede yabancı dil eğitimi verilmesinin etkili olduğunu, % 66'sı da etkili olmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2. Okul öncesi Kurumunda Verilen Etkinlikler ve Bu Etkinliklerden Hangisine Çocuğun Devam Ettiğinin Sayısal Dağılımı**

Anne- Baba Görüşleri	Sayı	%
Etkinliklerden Hangisine Devam Ediyor		
-Okul öncesi Kurumunda Verilen Etkinliklerin Hepsine	350	72,0
-Sadece Yabancı Dile	77	15,4
-Yabancı Dil, Müzik ve Baleye	63	12,6
-Toplam	490	100,0
Etkinlikler İçin Ekstra Ödeme Yapılıyor mu?		
-Evet	260	54,0
-Hayır	230	46,0
-Toplam	490	100,0

Okul öncesi kurumlarında yapılan etkinliklerin, %10 yabancı dil eğitimi, % 8, 2 bilgisayar, % 7, 4'ü halk oyunları olduğu belirlenmiştir. Tablo 2 de görüldüğü gibi, okul öncesi kurumunda verilen bu etkinliklerden hangisine çocukların katıldığına ise anne-babaların % 72'sinin bütün etkinliklere, % 15, 4'ü sadece yabancı dile katıldıklarını ve % 54'ü bu etkinliklere katılabilmek için ekstra para ödediklerini belirtmiştir.

**Tablo 3. Anne-Babaların Yabancı Dil Bilip Bilmediği Göre Sayısal Dağılım**

Anne- Baba Görüşleri	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
<b>Yabancı Dil Bilme Durumu</b>				
-Evet	320	91, 4	130	86, 7
-Hayır	30	8, 6	20	13, 3
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0
<b>Yabancı Dili Bilme Derecesi</b>				
-İyi Derecede Biliyor	170	48, 6	70	46, 7
-Orta Derecede Biliyor	80	22, 9	20	13, 3
-Çok Az Biliyor	70	20, 0	40	26, 7
-Bilmiyor	30	8, 6	20	13, 3
Toplam	350	100, 0	150	100, 0
<b>Yabancı Dili Yeterince Bilmemek Ne Tür Sorunlara Neden Oldu</b>				
-İstedğim Eğitimi Almama Engel Oldu	31	8, 9	14	9, 4
-İş Yaşantında Yükselmeme Engel Oldu	37	10, 6	38	25, 3
-Başka Kültürleri Anlamama Engel Oldu	82	23, 4	38	25, 3
-Yabancı Dil Bildiğimden Hiç Sorun Olmadı	200	57, 1	60	40, 0
Toplam	350	100, 0	150	100, 0
<b>Eşinin Yabancı Dil Bilip Bilmediği</b>				
-Evet	280	80, 0	94	62, 7
-Hayır	70	20, 0	56	37, 3
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0
<b>Eşinin Yabancı Dili Bilme Durumu</b>				
-İyi Derecede Biliyor	167	47, 7	31	20, 7
-Orta Derecede Biliyor	63	18, 0	31	20, 7
-Çok Az Biliyor	50	14, 3	32	21, 3
-Bilmiyor	70	20, 0	56	37, 3
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0

Tablo 3 incelendiğinde annelerin % 48, 6'sının, babaların % 46, 7'sinin yabancı dili iyi derecede bildikleri, ayrıca yabancı dili yeterince bilmemenin ne tür sorunlara neden olduğu sorusuna annelerin % 23, 4'ünün, babaların % 25, 3'ünün başka kültürleri anlamalarına engel olduğu seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

**Tablo 4. Yabancı Dil Öğretimine Kaç Yaşında Başlanılması Gerekliği ve Erken Yaşta Başlanılmasının Hangi Gelişimi Etkileyeceği Konularında Anne Baba Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Anne- Baba Görüşleri	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
Yabancı Dil Öğretimi Kaç Yaşında Başlamalı				
-0-2 Yaş	22	6, 2	9	6, 0
-3-4 Yaş	170	48, 6	40	26, 7
-5-6 Yaş	100	28, 6	71	47, 3
-7-8 Yaş	48	13, 7	10	6, 7
-11-12 Yaş	10	2, 9	20	13, 3
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0
Yabancı Dil Eğitime Erken Yaşta Başlanılması Çocuğun Hangi Gelişimlerini Etkiler				
- Dil Gelişimini	20	5, 7	29	19, 3
- Sosyal Gelişimini	10	2, 9	11	7, 3
- Zihinsel ve Dil Gelişimlerini	186	53, 1	50	33, 3
- Zihinsel, Dil ve Sosyal	104	29, 7	40	26, 7
- Tüm Gelişimlerini	20	5, 7	10	6, 7
- Herhangi Bir Gelişimini Etkileyebileceğini Düşünmüyorum	10	2, 9	10	6, 7
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0

Tablo 4’den görüldüğü gibi yabancı dil öğrenimine başlama yaşını annelerin %48, 6’sı, üç-dört yaş, babaların %47, 3’ü yedi-sekiz yaş olarak bildirmişlerdir. Ayrıca yabancı dil öğrenimine erken yaşta başlanılmasını, annelerin %53, 1, babaların %33, 3’ünün çocuklarına zihinsel ve dil gelişimlerini etkileyeceği biçiminde işaretledikleri görülmüştür. Danimarka’da ilköğretim birinci sınıfa giden iki dilli 43 Türk çocuğunun Can ve arkadaşları (1999) dilsel gelişimleri üzerine çalışma yapmışlardır. Bu 43 çocuk yerel okullarda çoğunluğu Danimarkalılarından oluşan sınıflarda eğitim görmektedir. Ayrıca, bunun yanı sıra haftada en az dört saat ana dil dersi olmaktadır. Araştırmacılar, sonuçta öğrencilerin Danimarka okuluna, hem azınlık diline (Türkçe) hem çoğunluk diline (Danca) egemen olmadan başlamalarının söz konusu olmadığını belirtmişlerdir. Tek dilli Danimarkalı çocuklar ile iki dilli çocukların aynı dilde sözcük dağarcıkları arasında büyük ayırım olduğu görülmüştür. Ayrıca, çocukların Türkçe’ye Danca’dan daha çok egemen olduğu belirlenmiştir. Çocukların hepsi evlerinde ilk dil olarak Türkçe konuştukları için bu beklenen bir sonuçtur. Dolayısıyla okul öncesi dönemde evde konuşulan dil çocuk için belirleyici olmaktadır.

**Tablo 5. Okul öncesi Kurumlarında Yabancı Dil Öğretim Gereği Konusunda Anne-Baba Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Anne- Baba Görüşleri	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
Okul öncesi Kurumlarında(O.Ö.K) Yabancı Dil Öğretimi Gerekli midir?	280	80, 0	130	86, 7
-Evet	70	20, 0	20	13, 3
-Hayır	350	100, 0	150	100, 0
-Toplam				
Çocuğunuzun Okul öncesi Eğitimde Yabancı Dil Öğrenmesini İstemenizdeki En Önemli Neden Nedir				
- Kendim Yabancı Dil Öğrenirken Çok Zorluk Çektim, Aynı Sıkıntıyı Çocuğumun Da Yaşamaması İçin	60	17, 1	32	21, 3
- Kendim Çok İsteyip De Yabancı Dil Öğrenemediğim İçin	-	-	8	5, 4
- Yabancı Dil Öğrenimine Ne Kadar Küçük Yaşta Başlarsa O Kadar Çabuk Öğrenebileceği İçin	154	44, 0	90	60, 0
- Gelecekteki Eğitim Hayatını Kolaylaştırdığı İçin,	40	11, 4	-	-
- Bu Yaşta Öğrenilenler Kalıcı Olduğu İçin,	26	7, 5	-	-
- Kendi Dilinin Dışında Diller Olduğunu Algılaması İçin	10	2, 9	-	-
-Hepsi	40	11, 4	-	-
- Okul öncesi Eğitimde Yabancı Dil Öğrenmesini İstemiyorum	20	5, 7	20	13, 3
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0
O.Ö.K Yabancı Dil Öğrenmenin En Önemli Nedeni				
-Çocuklar Yabancı Dili Küçük Yaşta Daha İyi Öğrenir	180	51, 4	92	61, 3
-Bu Yaşta Öğrenilenler Kalıcı Olur	90	25, 7	22	14, 8
-Yabancı Sözcükleri Daha İyi Telaffuz Etmeyi Öğrenir	10	2, 9	8	5, 3
-Gelecek Eğitim Hayatını Kolaylaştırır.	-	-	8	5, 3
- O.Ö.K Yabancı Dil Öğrenmenin Hiçbir Yararı Yoktur	70	20, 0	20	13, 3
-Toplam	350	100	150	100
O.Ö.K Yabancı Dil Öğretilmemesinin En Önemli Nedeni				
-Önce Ana Dilini Öğrenmesi Gerektiği İçin	70	20, 0	16	10, 7
-Yeni Bir Dil Öğrenmeye Hazır Olmadığı İçin	-	-	-	-
-Her İki Dili De Birbirine Karıştıracağı İçin	-	-	4	2, 6
- O.Ö.K Yabancı Dil Öğrenmenin Bir Çok Yararı Vardır.	280	80, 0	130	86, 7
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0



Tablo 5 de görüldüğü gibi okul öncesi kurumlarında yabancı dil öğretimini annelerin % 80, 0'i, babaların % 86, 7'si gerekli görmektedir. Çocuğunun okul öncesi eğitimde yabancı dil öğrenmesini istemesindeki en önemli nedeni annelerin %44'ü, babaların %60'ı yabancı dil öğrenimine ne kadar küçük yaşta başlanırsa o kadar çabuk öğrenilebileceği seçeneğini işaretleyerek yanıtlamışlardır. Ayrıca okul öncesi kurumlarında yabancı dil öğrenmenin en önemli nedeni olarak annelerin % 51, 4'ü, babaların % 61, 3'ü çocukların yabancı dili küçük yaşta daha iyi öğrenebileceklerini ifade etmişlerdir. Okul öncesi kurumlarında yabancı dil öğretilmemesinin en önemli nedeni olarak annelerin % 20'si, babaların % 10, 7'si çocuğun önce ana dilini öğrenmesi gerektiği seçeneğini işaretlemişlerdir.

**Tablo 6. Çocuğun Yabancı Dile Olan İlgisi Belirtme Biçimi İle Yabancı Dilin Kalıcı Hale Gelmesi İçin Yapılanların Neler Olduğu İle İlgili Anne-Baba Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Anne- Baba Görüşleri	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
<b>Çocuk Yabancı Dile Olan İlgisini Nasıl Belli Etmektedir</b>				
- Öğrendiği Yabancı Dildeki Şarkıları Söylüyor.	150	42, 9	65	43, 3
- Öğrendiği Nesnelere Yabancı Dildeki İsmiyle Söylüyor. Örneğin Elmaya “Apple” Diyor.	44	12, 5	9	6, 1
- Televizyonda Yada Başka Bir Yerde Yabancı Dille Konuşmalarla Karşılaşınca Dikkatle Dinliyor.	80	22, 9	8	5, 3
- Televizyonda Yada Başka Bir Yerde Yabancı Dille Konuşmalarla Karşılaşınca Konuşmalar Hakkında Sorular Soruyor.	-	-	8	5, 3
- Öğrendiği Sözcükleri Tekrar Ediyor.	26	7, 4	40	26, 7
- Yabancı Dile Olan İlgisini Hiç Belli Etmiyor	50	14, 3	20	13, 3
Toplam	350	100, 0	150	100, 0
<b>Çocuğun Öğrendiği Yabancı Dili Kalıcı Hale Gelmesi İçin Neler Yapıyorsunuz</b>				
-Öğrendiklerini Tekrarlaması İçin Teşvik Ediyorum	202	57, 7	50	33, 3
-Çizgi Film, Çocuk Programları Gibi Çocuğumun Dikkatini Çeken Programlar TV, CD, DVD, Yayın Araçlarından Yabancı Dilde İzlemesini Sağlıyorum,	40	11, 4	9	6, 1
-Sorularına Cevap Veriyorum	78	22, 3	31	20, 6
-Yukarıda Belirtilenlerin Hepsini Uyguluyorum	-	-	8	5, 3
-Hiçbir Şey Yapmıyorum, İlkokulda Yapacağım	30	8, 6	52	34, 7
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0

Tablo 6'ya göre, çocuğun yabancı dile olan ilgisini nasıl belli ettiği sorusunu annelerin % 42, 9'u, babaların % 43, 3'ü öğrendiği yabancı dildeki şarkıları söylediği, seçeneği ile yanıtlamışlardır. Ayrıca çocuğun okul öncesi eğitim kurumunda öğrendiği yabancı dilin kalıcı hale gelmesi için neler yaptıkları sorusuna, annelerin % 57, 7'si, babaların % 33, 3'ü öğrendiklerini tekrarlaması için çocuğu destekledikleri seçeneği ile yanıt vermişlerdir.

Moskowitz (1991), Amerika'da iki dilli anaokulu ortamında Amerikalı çocukların okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarındaki kavramları altı ay boyunca günlük gözlemler ve görüşmeler yaparak incelemiştir. Sonuçta, anaokulundaki çocukların iki dili de (İspanyolca, İngilizce) konuşmalarına karşın, ana dilini (İngilizce) tercih ettikleri belirlenmiştir.

**Tablo 7. Yabancı Dil Eğitimine Erken Yaşta Başlanılmasının Çocuğun Zihinsel ve Dil Gelişimlerini Nasıl Etkileyeceğine İlişkin Anne- Baba Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Anne- Baba Görüşleri	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
<b>Yabancı Dil Eğitimine Erken Yaşta Başlanılması Çocuğun Zihinsel ve Dil Gelişimlerini Etkiler</b>				
- Olumlu Yönde Etkiler	330	94, 3	130	86, 7
- Olumsuz Yönde Etkiler	10	2, 9	20	13, 3
- Etkilemez	10	2, 9	-	-
-Toplam	350	100	150	100
<b>Olumlu Yönde Etkilemesinin En Önemli Nedeni</b>				
- Zihin ve Dil Gelişiminde İlerleme Olur	290	82, 9	80	53, 3
- Kendisini İfade Etme Becerileri Artar	-	-	28	18, 7
- Kendine Güveni Artar	-	-	22	14, 7
- Şu Anda Hiçbir Şey Yapmıyor	40	11, 4	-	-
- Olumlu Yönde Etkilemiyor	20	5, 7	20	13, 3
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0
<b>Olumsuz Yönde Etkilemesinin En Önemli Nedeni</b>				
-Dil Gelişimlerini Tamamlamadığı İçin Yabancı Sözcükleri Söyleyemeyebilir	13	3, 7	-	-
-Ana Dil Eğitimi Tamamlanmadığı, Yeni Bir Dil Öğrenmeye Hazır Olmadığı İçin bu Eğitim Ağır Gelebilir ve Okuldan Uzaklaştırılabilir	-	-	11	7, 3
-Kendilerini İfade Etme Becerisi Azalır	7	2, 0	9	6, 1
-Olumsuz Yönde Etkilemez	330	94, 3	130	86, 7
-Toplam	350	100, 0	150	100, 0

Tablo 7 incelendiğinde görüleceği gibi yabancı dil eğitimine erken yaşta başlanılmasının annelerin % 94, 3'ü, babaların % 86, 7'si zihinsel ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkileyebileceğini savunmuşlar, en önemli nedenini annelerin % 82, 9'u,

babaların % 53, 3'ü zihin ve dil gelişiminde ilerleme ile açıklamışlar, olumsuz yönde en önemli etkileme nedenini annelerin % 3.7' si çocuk dil gelişimini tamamlamadığı için yabancı sözcükleri söyleyemeyeceği, babaların % 7, 3'ü ise ana dil eğitimi tamamlanmadığı, yeni bir dil öğrenmeye hazır olmadığı için, eğitim için ağır gelebileceği, çocuğu okuldan soğutup uzaklaştırabileceği seçeneği ile yanıtlamışlardır.

Yayla (2003), alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerden gelen 60–72 aylar arasındaki çocuklara uygulanan dil eğitim programının çocukların dil gelişimine etkisini incelemiştir. İnceleme sonucu olarak, dil eğitim programının çocukların dil gelişimini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Ancak okul öncesi dönemde kendi ana dilinde bu tür programlar dil gelişimini desteklerken, yabancı dil öğretiminde bu tür programların olumsuz etkiye sahip olduğu sonucuna varmıştır.

**Tablo 8. Okul öncesi Eğitim Kurumunda Verilen Yabancı Dil Eğitiminin Yeterliliğine İlişkin Anne-Baba Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Anne- Baba Görüşleri	Anne		Baba	
	Sayı	%	Sayı	%
Okulda Uygulanan Yabancı Dil Eğitimi Yeterli midir?	140	40, 0	60	40, 0
- Evet	117	33, 3	61	40, 7
- Hayır	97	27, 7	29	19, 3
- Fikrim Yok	350	100,	150	100,
-Toplam		0		0
Eğer Yeterli Bulmuyorsanız, Yeterli Olması İçin Neler Yapılmasını Önerirsiniz?				
-Surenin Daha Fazla Olması	30	8, 6	10	6, 7
-Tüm Etkinlikleri Kapsaması	60	17, 1	30	20, 0
-Okulda Sürekli Yabancı Dilde Konuşulması	20	5, 7	-	-
-Öğretmenlerin Bu Konuda Daha İlgili Olması	9	2, 6	10	6, 7
-Yabancı Dil Dersi Konusunda Bilgilendirilmek İsterim	71	20, 3	20	13, 3
-Eğlenceli ve Oyun İçerisinde Drama Uygulamaları İle Verilmesini İsterim	20	2, 7	10	6, 7
-Önerim Yok	140	40, 0	70	46, 7
-Toplam	350	100,	150	100,
		0		0

Tablo 8 de görüldüğü gibi, okul öncesi eğitim kurumunda uygulanan yabancı dil eğitimi annelerin % 40'ı, babaların % 60'ı yeterli bulurken, okul öncesi eğitim kurumunda uygulanan yabancı dil eğitimi yeterli bulmayan ve yeterli olması için neler yapılması gerektiği sorusunu, annelerin % 20, 3'ü, babaların % 13, 3'ü yabancı dil dersi konusunda bilgilendirilmek istedikleri seçeneğini işaretleyerek yanıtlamışlardır. Taşer (1996), Kopenhag'daki okul öncesi eğitim kurumlarında yabancı dil alan Türk çocuklarının anne babalarının, bu eğitim hakkındaki görüş ve düşünceleri belirlemek için çalışma yapmıştır. Sonuçta, Türk anne babalarının yabancı dil eğitimi ile ilgili sorunların %88 oranında okul ile görüşerek çözülebileceğini belirttikleri görülmüştür.

**Tablo 9. Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretiminin Gerekli Olup Olmadığı Konusundaki Öğretmen Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Öğretmen Görüşü	Sayı	%
Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi Gerekli midir?	130	92, 9
-Evet	10	7, 1
-Hayır	140	100, 0
-Toplam		
Yanıtınız “Evet” İse En Önemli Neden		
-Çocuklar Yabancı Dili Küçük Yaşta Öğrendikleri İçin	70	53, 8
-Bu Yaşta Öğrenilenler Kalıcı Olduğu İçin	50	38, 5
-Gelecekteki Eğitim Hayatını Kolaylaştırdığı İçin	10	7, 7
-Toplam	130	100, 0
Yanıtınız “Hayır” İse En Önemli Neden		
-Önce Ana Dili Öğrenmeleri Gerektiği İçin	5	50, 0
-Yeni Bir Dil Öğrenmeye Hazır Olmadıkları İçin	3	30, 0
-Her İki Dili de Birbirine Karıştıracakları İçin	2	20, 0
-Toplam	10	100, 0

Tablo 9’un incelenmesinden de görülebileceği gibi, kreş ya da anaokulu öğretmenlerinden % 92, 9, okul öncesi eğitim kurumlarında yabancı dil öğretiminin gerekli bulduklarını, % 7.1’i ise yabancı dil öğretiminin gerekli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Yabancı dil eğitiminin gerekli bulan öğretmenlerden % 53, 8’i, çocukların yabancı dili ancak küçük yaşta öğrenebileceklerini, % 38, 5’i ise bu yaşta öğrenilenlerin kalıcı olacağını en önemli neden olarak belirtmişlerdir. Yabancı dil eğitiminin gerekli bulmayan öğretmenlerden % 50’si önce ana dili öğrenmeleri gerektiğini, % 30’u ise yeni bir dil öğrenmeye hazır olmadıklarını, en önemli neden olarak göstermişlerdir.

**Tablo 10. Yabancı Dil Eğitimi Verilirken Çocukların Yabancı Dile Olan Tepki ve İlgisi Konusundaki Öğretmen Görüşünün Sayısal Dağılımı**

Öğretmen Görüşü	Sayı	%
Yabancı Dil Eğitimi Verilirken Çocuklar Yabancı Dile Olan Tepkisini Nasıl Belli Ediyor		
- Öğretmeni Dikkatli Dinliyorlar.	10	7, 1
- Öğretmene Sorular Soruyorlar.	30	21, 4
- Arkadaşları İle Konuşuyorlar.	20	14, 3
-Yabancı Dil Eğitimi Verilirken İzlemiyorum.	80	57, 1
-Toplam	140	100, 0
Çocuklar, Yabancı Dile Olan İlgisini Nasıl Belli Ediyor		
-Öğrendiği Yabancı Dildeki Şarkıları Söylüyor.	100	71, 4
-Öğrendiği Sözcükleri Arkadaşları İle Tekrar Ediyor.	40	28, 6
-Toplam	140	100, 0

Tablo 10'a göre, çocukların yabancı dil eğitimi verilirken kreş ya da anaokulu öğretmenlerinin % 57, 1'inin çocukları izlemedikleri, % 71, 4'ünün sınıfta öğrendikleri yabancı dildeki şarkıları söyledikleri seçeneğini işaretledikleri görülmüştür.

**Tablo 11. Okul öncesi Eğitim Kurumunda Yabancı Dillerin Eğitiminin Kim Tarafından Verilmesi Gerektiği ve Program Konusundaki Öğretmen Görüşü Sayısal Dağılımı**

Öğretmen Görüşleri	Sayı	%
O.Ö.K.Yabancı Dil Eğitimi Kim Tarafından Verilmeli?		
-Yabancı Dil Bilen Okul öncesi Eğitim Öğretmeni	20	14, 3
-Yabancı Dil Öğretmeni	120	85, 7
-Toplam	140	100, 0
Yabancı Dil Eğitimi Veren Öğretmenler, Programı Hazırlarken İş Birliğinde Bulunuyorlar mı?		
-Evet	60	42, 9
-Hayır	80	57, 1
-Toplam	140	100, 0
Ne Tür İşbirliği Yapılmaktadır?		
-Hangi Etkinlikler Verilmesi Konusunda(Öykü, Şarkı, Oyun)	20	14, 3
-Planlama Konusunda	40	28, 6
-Hayır, İş Birliğinde Bulunmuyoruz	80	57, 1
-Toplam	140	100, 0
Okul öncesi Eğitim Kurumundaki Çocuklara Yabancı Dil Eğitimi Verilirken Nasıl Bir Eğitim Programı İzlenmeli?		
-Öğretilecek Dilin Temel Kuralları Verilmeli	10	7, 1
-Renk, Sayı, Gün vb. Gibi Basit Kavramlar Öğretilmeli	100	71, 4
-Sadece Günlük Yaşam İçin Gerekli Bilgiler Verilmeli	30	21, 4
-Toplam	140	100, 0
Okul öncesi Eğitim Kurumundaki Çocuklara Yabancı Dil Eğitimi, En İyi Şekilde Nasıl Verilebilir?		
-Oyun İle Birlikte Verilebilir	30	21, 4
-Oyun, Müzik, Dramatik Etkinlikler Gibi Değişik Teknikler İle Birlikte Verilebilir	110	78, 6
-Toplam	140	100, 0

Tablo 11 incelendiğinde, okul öncesi eğitim kurumunda yabancı dil eğitiminin kim tarafından verilmesi gerektiği kreş ya da anaokulu öğretmenlerinden % 85,7'nin yabancı dil öğretmeni seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Yabancı dil eğitimi veren öğretmenlerin, programlarını hazırlarken işbirliğinde bulunup bulunmadıkları sorusuna öğretmenlerin % 57,1'i iş birliğinde bulunmadıkları, % 28,6'sı planlama konusunda işbirliği yaptıkları, yanıtını vermişlerdir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumundaki çocuklara yabancı dil eğitimi verilirken nasıl bir eğitim programı izlenmesi gerekliliği sorusuna % 71,4'ü renk, sayı, gün vb. gibi basit kavramlar öğretilmeli seçeneğini işaretleyerek yanıtlamışlardır. Okul öncesi eğitim kurumundaki çocuklara yabancı dil eğitimi, en iyi şekilde nasıl verilebilir sorusuna % 78,6'sı oyun, müzik, dramatik etkinlikler gibi değişik teknikler ile birlikte verilebileceği, seçeneğini göstermişlerdir.

**Tablo 12. Yabancı Dil Eğitimine Kaç Yaşında Başlanması Gerektiği ve Bunun Gelişim Alanlarını Nasıl Etkilediği Konusundaki Öğretmen Görüşlerinin Sayısal Dağılımı**

Öğretmenin Görüşleri	Sayı	%
Yabancı Dil Eğitimine Kaç Yaşında Başlanmalıdır?		
-3-4	50	35,7
-5-6	80	57,1
-7-8	10	7,1
-Toplam	140	100,0
Yabancı Dil Eğitimine Erken Yaşta Başlanması Zihin-Dil Gelişimlerini Nasıl Etkiler?		
-Olumlu Yönde Etkiler	90	64,3
-Olumsuz Yönde Etkiler	10	7,1
-Etkilemez	40	28,6
-Toplam	14	100,0
Yanıtınız "Olumlu Yönde " ise En Önemlisi Nasıl Etkiler?		
-Zihin ve Dil Gelişiminde İlerleme Olur	80	57,1
-Problem Çözme Becerileri Gelişir	10	7,1
-Kendilerini İfade Etme Becerileri Artar	10	7,1
-Olumlu Yönde Etkilemez	40	28,6
-Toplam	140	100,0
Yanıtınız "Olumsuz Yönde " ise En Önemlisi Nasıl Etkiler?		
- Çocuk Anadil Eğitimi Tamamlanmadığı, Yeni Bir Dil Öğrenmeye Hazır Olmadığı İçin Bu Eğitim Ağır Gelebilir ve Okuldan Uzaklaştırabilir		
- Dil Öğrenmeye Karşı Olumsuz Tutum Geliştirebilir	10	7,1
-Kendi Anadilinin Gelişimini Olumsuz Etkilenebilir	130	92,9
-Olumsuz Yönde Etkilemez.	140	100,0
-Toplam		0

Tablo 12 de görüldüğü gibi yabancı dil eğitimi kaç yaşında başlanması gerekliliği sorusuna öğretmenlerin % 57, 1'i beş-altı yaş arasını göstermişlerdir. Yabancı dil eğitimine erken yaşta başlanılmasının zihin-dil gelişimlerini nasıl etkileyeceği sorusunu %64, 3'ü olumlu yönde etkileyeceği, % 28, 6'sı etkilemeyeceği, % 7, 1'i ise kendi ana dillerinin gelişiminde olumsuz yönde etkileri olacağı seçeneğini işaretleyerek yanıtlamışlardır. Olumlu yönde etkilemesinin en önemli nedenini öğretmenlerin % 57, 1 zihin ve dil gelişiminde ilerleme olacağı ile açıklamış, % 92, 9'u ise olumsuz bir etkileme olmayacağı seçeneğini işaretlemişlerdir.

## **Tartışma**

Ülkemizde iki dillilik ile ikinci dil öğrenimi birbirine karıştırılmaktadır. Anadil dışında bir başka dil öğrenme olgusu, dilin öğrenildiği ortama bağlı olarak genelde ikiye ayrılmaktadır: İkinci dil öğrenme ve yabancı dil öğrenme.

Öğrenme öğrenilen dilin konuşulduğu ülkede gerçekleşiyorsa, buna ikinci dil öğrenme denilmektedir. Ancak dil, ana dilin konuşulduğu ülkede öğreniliyorsa, bu yabancı dil öğrenme olmaktadır (Sağlam, 1991). Günümüzde ikinci dil öğrenmenin zorunluluk haline gelmesi nedeniyle bu konuya ağırlık verilmektedir. Ülkemizde ikinci dil öğrenimi, maddi ve manevi yönleriyle güçlükler göstermektedir. Anne-babalar çocuklarının erken yaşta bu eğitime başlamaları ile bu sorunun çözülebileceği düşüncesiyle okul öncesi dönemde bu eğitime başlanmasını yeğlemektedirler. Oysa sorun erken yaşta başlama ile ilgili değildir. Sorun ikinci dili öğretme yöntemleridir. Birey ana dilini nasıl öğreniyorsa ikinci dili de o koşullarda doğal ortamlar (çevresindekilerin o dili konuşmasıyla) yaratarak öğrenmelidir.

Dilin incelenmesi ses bilim ve fonoloji, anlambilim, sözdizimi, biçimbilgi, edimbilim olmak üzere beş alana ayrılmış olduğuna göre, ülkemizde yabancı dil eğitim tekniklerine bakıldığında genellikle sadece sözdizimi (syntax) üzerinde durularak diğer alanlara ya hiç ya da çok az değinilmesi bir program eksikliğidir. Oysa dil öğrenimi bir bütündür ve bu bütünlük oluşturulamazsa dil öğrenimi de olmayacaktır. Araştırmalar göstermektedir ki birey kendi ana dilini ne kadar iyi bilirse, ikinci dili de o kadar iyi öğrenebilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi okul öncesi dönem ana dili iyi öğrenmek ve kullanmak için kritik bir dönemdir. Sonuç olarak, ikinci dil öğreniminde öncelik kendi ana dilinin iyi öğretilmesine verilmesi ancak bu sağlandıktan sonra uygun yöntemler kullanılarak bir yabancı dilin öğretilmesi gerekmektedir.

## **Sonuç ve Öneriler**

Araştırma sonucunda, okul öncesi kuruluşlarında eğitim alan çocukların anne-babalarının yarısına yakını, yabancı dili iyi derece bildiklerini ve çocuklarının yabancı dil eğitimine diğer etkinliklerle birlikte katıldıklarını belirtmişlerdir. Anneler-babalara göre çocuklarının yabancı dil eğitimine daha erken yaşlarda başlamaları gerektiği görüşündedir. Hem anneler hem babalar çok yüksek oranlarda çocuklarının okul öncesi eğitim kuruluşlarında yabancı dil eğitimi almalarını gerekli görmekte ve bu eğitimin yeterli olduğunu yönünde görüş belirtmişlerdir. Anne-babalar çocuklarına yabancı dil eğitimi verilmesinin nedeni olarak da erken yaşlarda yabancı dil öğrenmenin

daha kolay ve çabuk olduğunu göstermiştir. Ayrıca, bu eğitimin çocukların zihinsel ve dil gelişimlerinin olumlu yönde etkileyeceği görüşündedir. Yabancı dilde en çok yapılan etkinlik ise çocukların yabancı dilde şarkı öğrenmeleridir.

Okul öncesi eğitim kuruluşlarındaki öğretmenler ise çok yüksek oranlarda yabancı dil eğitimi gerekli bulmaktadır. Anne-babalar gibi öğretmenlerde çocukların erken yaşlarda yabancı dili daha kolay ve çabuk öğreneceklerini belirtmişlerdir. Eğitimin yabancı dil öğretmeni verilmesi gerektirdiğini belirtmişlerdir.

Bu genel inceleme sonuçlarına göre okul öncesi dönemde;

- Yabancı dil etkinlikleri genellikle diğer çocuklarla paylaşılması gereken serbest zaman etkinlikleri saatinde yapıldığı, bu da çocuğun arkadaşları ile oynayabileceği bir ortamdan yoksun kalmalarına neden olduğu için çocukların bu gibi etkinliklerden yeterince yararlanmalarını engellemekte, çocukların serbest zaman etkinliklerinden uzak kalmalarına yol açmaktadır.

- Okul öncesi dönemde çocuğun kendi ana dili ile ilgili bilgi ve kavramların yeterince bilincine erişmeden, bir başka dili öğrenmesinin olanağı bulunmamaktadır. Çocuk, çevre ve kavramlarla tam bir iletişim ve yakınlaşmaya ulaşmamışken, bir başka dil etkinliği karşısında sıkıntı ve sorunlar içinde kalacaktır.

- Bütün bu nedenlere karşın, yabancı dil eğitimi okul öncesi dönemde veriliyorsa, bunun her zaman bir çocuk gelişim uzmanı tarafından verilmesi (yabancı dil eğitimi veren kişiler bu yaştaki çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını bilmeyebilecekleri için) veya okul öncesi kurumunda çalışan öğretmen ile yabancı dil eğitimi veren kişiler arasında işbirliğine gidilmesi gerekliliği vardır.

- Okul öncesi dönemde eğitim programı yabancı dil eğitimi içerecekse, bu salt değişik bir etkinlik olarak görülmeli, çocuğun yabancı dil öğrenmesi konusunda beklentiye girilmemelidir. Okulda verilen yabancı dil eğitiminin içeriği hakkında veliler ayrıca bilgilendirilmelidir.

- Okul öncesi dönemde çocuğun bilgi ve yeteneklerinin geliştirebilmesi için kavramların ana dilde yapılacak eğitimle pekiştirilmesi, eğitimin amaçlarına da uygun düşecektir.

Araştırma sürecinde anne-babaların büyük çoğunluğunun okul öncesi yabancı dil öğretimi yanlısı görünmeleri, sorunun çözümünde nesnel bir gösterge olarak görülmemektedir. Okul öncesi dönemdeki çocukların kendi ana dillerinden önce veya ana dilleri ile birlikte yabancı bir dil öğretimine yönlendirilmesi, genel bir görüşümüz olarak, temel eğitim programlarını ve süreçlerini de daha sonra olumsuz etkileyecek, kendi ana dilinde yeterli bilgi ve yetişkinliğe erişmeden çocuğun başka bir dil ile bağlantıya konulması onun kişilik yapısı ve toplumsal gelişiminde, sonradan düzeltilmesi güç yada olanaksız sonuçlar ve etkiler oluşturabilecektir.

Yukarıda özetlenen araştırma sonuçlarının da doğruladığı üzere, okul öncesi dönemde yabancı dil öğretimi çocuklar arasında iletişim ve ilişkiler üzerinde eşitlik ilkesini bozabileceği gibi, gereksiz bilgi yığılmalarına, daha sonraki gelişme dönemlerini olumsuz etkileyebilecek öğrenme isteksizliği ve kanıksamalara neden olacaktır.



Nesneler ve kavramlar üzerinde daha kendi dilinde ve çevresinde yeterli bilgi ve bilinçlenme aşamasına gelmemiş olan okul öncesi dönem çocukları için yabancı dil öğretimi programlarının vakit geçirilmeden ele alınarak eğitim süreci dışına çıkarılması, eğitimin genel amaçlarına çok daha uygun düşecektir.

Çocuklarımızın gelişimlerinin çeşitli aşamalarında eğitimsel bir amacı olması nedeniyle, okul öncesi dönemde ayrıca yabancı dil eğitimi etkinliklerinin yararı ve sonuçları tartışmaya çok açık bir program uygulamasıdır. Sonuç olarak, okul öncesi dönemde yabancı dil eğitiminin ilk ve ortaöğretim programlarındaki yabancı dil eğitimindeki başarı düzeyini etkileyecek olması sebebi ile nitelik ve kapsamı üzerinde çok yönlü olarak düşünülmesi gereken önemli bir konu olduğu düşünülmektedir.

### **Kaynaklar**

1. AKSAN, Doğan.(2000) **Her Yönüyle Dil**, Türk Dil Kurumu Yayınları:439:55.
2. BJORKLUND, David F. (2000) **Children's Thinking**. Wadsworth, United states of America.
3. CAN, M., Jørgensen, J.N. ve HOLMEN, A., (1999) "Danimarka'daki Türk İlk Sınıf Öğrencilerinin İkinci Dil Kavramı" **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, 566, 91-102.
4. CATELL, Ray.(2000) **Children's Language**, New York: Casell, 83.
5. CÜCELOĞLU, Doğan.(1991) **İnsan Davranışı**. Remzi Kitapevi, İstanbul.
6. DÖNMEZ, B, Necati. (1986). **Çocuklarda Dilin Kazanılması**. 4. Ya-pa Okul öncesi Eğitimi. ve Yaygınlaştırılması Semineri. 90
7. ELLIOT, Alison J. (1981) **Child Language**. The Press Syndicate of The
8. Universty of Cambridge, New York.
9. FİSCHER, Susan D. L. (1994)**The Study of Sign Linguistic Theory**. Noam Chomsky (Edit. Carlod P. Otero) london: Routledge, 583.
10. GÖNEN, Mübeccel. (1988) **Anaokuluna Giden Dört-Beş Yaş Çocuklarına resimli Kitaplarla Yapılan Eğitim Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi**. Ankara:Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
11. HETHERINGTON, E. Mavis ve PARKE, Ross D. (1993) **Child Psychology**. McGraw-Hill, Inc, New York.254.
12. KOTİL, Çiğdem. (2002) "Yabancı Dil Eğitimi" **Çocuk ve Aile Dergisi**. 47:11-13.
13. KÖKSAL, A.(2000). **Yabancı Dilde Öğretim**. Öğretmen Dünyası Yayınları, Ankara.
14. MEECE, Judith L. (1997) **Child and Adolescent Development for Educators**. The McGraw-Hill Companies. Universty of North Carolina.
15. MOSKOWITZ, Breyne A. (1991). Edit. WANG, William S-Y. **The Acgquisition of Language**. The Emergence of Language Development and Evolution, W. H.
16. Freeman and Company, New York.:133.

17. MUSSEN, P.H., CONGER, J.J., KAGAN, J (1979). **Child Development and Personality**. Harper Row, New York.
18. OĞUZKAN, Şükran ve ORAL, Gürel (1989). **Okul öncesi Eğitimi**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
19. SAĞLAM, Mustafa.(1991) **Almanyada'ki Türk Çocukları İçin Anadilli Öğretiminin Önemi**. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4:1-2, 89-101.
20. SANTROCK, John W.ve YUSSEN, Steven R.(1992) **Child Development**. Wm. C. Brown Publishers, United states of America.335.
21. SMİTH, Neil. (1999) **Chomsky Ideas and Ideas**. United Kingdom: Cambridge UniversityPress, 117-118.
22. SİNANOĞLU, Oktay. (2002) **Bye Bye Türkçe**, Otopsi Yayınevi, İstanbul.
23. ÜLGEN, Gülten ve FİDAN, Emel.(1991) **Çocuk Gelişimi**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 151-154.
24. TAŞER, Selma. (1996). “Kopenhag`taki (Danimarka) okul öncesi eğitim alan Türk çocuklarının ebeveynlerinin bu eğitim hakkındaki görüş ve düşünceleri üzerine bir araştırma”, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Master Tezi).
25. TEMEL, Z.F. ve YAZICI, Z.(2000). “İki Dilli ve Çok Kültürlü Ortamlarda Yetişen Çocuklar İçin Ana Dilinin Gerekliliği” Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Master Tezi).
26. YAYLA, Şehnaz. (2003) **Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Ailelerden Gelen 60-72 Aylar Arasındaki Çocuklara Uygulanan Dil Eğitim Programının Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Master Tezi)